

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem zaocznym z dnia 4 maja 2016 roku w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W. przeciwko L. B. o zapłatę Sąd Rejonowy dla Ł. w Ł. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 837,74 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 17 listopada 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, a także kwotę 131 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 1 wyroku). Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Ponadto nadał wyrokowi w pkt. 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w zakresie pkt. 2, tj. w części oddalającej powództwo. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 353¹ k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 385² k.c. oraz postanowień umowy pożyczki przez zakwestionowanie zasady swobody kształtowania treści umownego stosunku zobowiązaniowego, co obejmuje prawo stron do umownego uregulowania kwestii związanych z ustalaniem opłat i kosztów związanych z zawarciem umowy pożyczki oraz odpowiedzialnością za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania z umowy.

W oparciu o wskazane zarzuty powód wniósł o zmianę wyroku w pkt. 2 przez zasądzenie od pozwanego kwoty 588 złotych z odsetkami za opóźnienie od 3 listopada 2015 roku do dnia zapłaty, a także przyznanie powodowi kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja w większości nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że niniejsza sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym i z tego względu zgodnie z przepisem art. 505¹³ § 2 k.p.c., jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku tego sądu powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Wbrew zapatrywaniom apelującej, zaskarżone orzeczenie należało uznać za w zasadzie prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy podziela poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne i w konsekwencji przyjmuje za swoje, uznając za zbędne powielanie ich w całości w treści niniejszego uzasadnienia.

Powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 353¹ k.c., art. 385¹ § 1 k.c., art. 385² k.c. oraz postanowień umowy zawartej między stronami. W ocenie skarżącej, postanowienia dotyczące opłaty przygotowawczej oraz kosztów windykacyjnych nie są niezgodne z zasadami współżycia społecznego i nie naruszają rażąco interesu konsumenta.

W przedmiotowej sprawie okolicznościami niespornymi są, że strony postępowania łączyła umowa pożyczki, a także, że strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej m.in. w zakresie pośrednictwa pieniężnego, w zakresie udzielania kredytów, a strona pozwana, jako osoba fizyczna, jest konsumentem. Wobec tego należało ustalić, czy postanowienia w/w umowy pożyczki były dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana również *in concreto* w toczącym się między przedsiębiorcą, a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określone postanowieniami umowy. Umowy konsumenckie podlegają bowiem ocenie

w świetle klauzuli generalnej z art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron.

W sprawie niniejszej nie budzi wątpliwości, że pozwany w dniu 11 czerwca 2015 roku zawarł z powodową spółką umowę pożyczki gotówkowej stanowiącej kredyt konsumencki.

W umowie tej pozwany zobowiązał się uiścić opłatę przygotowawczą w wysokości 390 złotych, która – jak wynika z umowy – służyć miała pokryciu kosztów poniesionych przez pożyczkodawcę w związku z przygotowaniem umowy, m.in. kosztom obsługi dostarczenia i podpisania umowy u pożyczkobiorcy oraz badania jego zdolności kredytowej. Pozwany zobowiązał się także do zapłaty opłaty administracyjnej w wysokości 15 złotych miesięcznie, która miała pokryć koszty związane z obsługą konta, monitorowaniem terminowości wpłat, obsługą wniosków klienta, usługą contact center oraz wysyłką komunikatów SMS.

Ustęp 13 umowy pożyczki przewidywała także, że w razie niewykonywania zobowiązania przez pożyczkobiorcę, pożyczkodawca obciąży go kosztami działań upominawczych i windykacyjnych: 25 złotych za przygotowanie i wysyłkę pierwszego monitu, 49 złotych za przygotowanie i wysyłkę wezwania do zapłaty, 49 złotych za przygotowanie i wysyłkę ostatecznego wezwania do zapłaty oraz 75 złotych za przekazanie sprawy do postępowania i zapłaty.

Klauzule umowne nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek poniesienia opłaty przygotowawczej oraz opłat związanych z wszczęciem postępowania windykacyjnego Sąd

I instancji uznał za zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, a zatem – zgodnie z dyspozycją art. 58 § 1 k.c – za nieważne.

Wyrok Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim oddalił powództwo co do kwot dochodzonych tytułem opłaty przygotowawczej oraz opłat związanych z wszczęciem postępowania windykacyjnego uznać należy za trafny. Powództwo w tym zakresie należało oddalić, jakkolwiek z innych przyczyn niż wskazane przez Sąd Rejonowy.

W ocenie Sądu Okręgowego, tak postanowienie przewidujące opłatę przygotowawczą, jak i postanowienia dotyczące opłat za czynności upominawcze i windykacyjne są niedozwolonymi klauzulami umownymi.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., aby uznać dane postanowienie umowy za niewiążące, muszą zostać spełnione kumulatywnie następujące przesłanki: umowa została zawarta

z konsumentem, kwestionowane postanowienie umowy nie było uzgodnione indywidualnie, postanowienie to kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, zastrzeżenie umowne rażąco narusza interesy konsumenta, a postanowienie nie dotyczy głównych świadczeń stron, takich jak cena czy wynagrodzenie, chyba, że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazał w treści art. 385¹ § 3 k.c.,

że nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, a więc w szczególności będą to postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Sąd Okręgowy zważył, że opłaty za czynności upominawcze i windykacyjne przewidziane w umowie pożyczki z dnia 11 czerwca 2015 roku narażają konsumenta na nieuzasadnione koszty. Wysokość opłat za czynności windykacyjne powinna stanowić efekt kalkulacji rzeczywistych kosztów, jakie wiążą się z tymi czynnościami dla przedsiębiorcy. Za niedopuszczalną należy uznać praktykę przerzucania na konsumenta wszelkich kosztów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jak podkreślił Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumenta, opłata za czynności windykacyjne

odpowiadać musi rzeczywistym, celowym, niezbędnym i uzasadnionym kosztom podjętych działań (zob. wyrok z dnia 15 marca 2013 roku, sygnatura akt XVII ACA 1337/12).

W przeciwnym wypadku, klauzulę przewidującą takie opłaty uznać należy za abuzywną. Tak też było w tym wypadku. Koszty czynności upominawczych i windykacyjnych ustalone na poziomie: 25 złotych za przygotowanie i wysyłkę pierwszego monitu, 49 złotych za przygotowanie i wysyłkę wezwania do zapłaty, 49 złotych za przygotowanie i wysyłkę ostatecznego wezwania do zapłaty oraz 75 złotych za przekazanie sprawy do postępowania i zapłaty należy uznać za wygórowane

i niczym nie uzasadnione. Uzasadniony koszt przygotowania i wysyłki monitu lub wezwania do zapłaty, mając na względzie powszechną dziś informatyzację, a także częstotliwość sporządzania

i wysyłania takich pism oraz ceny usług oferowanych przez operatorów pocztowych, nie przekracza w ocenie Sądu Okręgowego kwoty 10 złotych.

Z podobnych względów należy uznać, że niedozwolona jest klauzula przewidująca opłatę 390 złotych za tzw. czynności przygotowawcze. Czynności te obejmowały – jak wskazała powódka - m. in. koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta i badanie zdolności klienta

do spłaty pożyczki. Stwierdzić jednak należy, że powódka nie wykazała, jakie konkretnie koszty poniosła w związku z przygotowaniem umowy. Wskazała jedynie ogólnie, że koszty przygotowania umowy przez firmę pożyczkową obejmują koszty weryfikacji zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, sprawdzenia jego historii w BIK i (...) oraz przygotowania samej umowy (co sprowadzało się jedynie do wypełnienia wzorca umownego danymi konsumenta), a także czynności enigmatycznie określonej jako „przygotowaniu kapitału,” co – jak można się jedynie domyślać, gdyż powódka nie wskazała, w jaki sposób przygotowywany jest kapitał – polegało na zleceniu przelewu z rachunku bankowego. W świetle powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, oczywistym jest, że opłata przygotowawcza w wysokości 390 złotych jest rażąco wygórowana. Środki pozyskiwane przez powodową spółkę z tytułu tzw. czynności przygotowawczych uznać należy

za jej nieuzasadnioną korzyść.

Argumentacja powódki mająca uzasadnić wszystkie świadczenia, których spełnienia dochodzi w niniejszej sprawie sprowadzała się wyłącznie do tego, że pożyczkobiorca, zawierając umowę, wyraził na nie zgodę. Ustawodawca chroni jednak konsumentów, którzy zaakceptowali postanowienia umowne kształtujące ich pozycję w danym stosunku prawnym w sposób sprzeczny

z dobrymi obyczajami. Opisane wyżej postanowienia umowne, które zastrzegają konieczność uiszczania świadczeń ubocznych w postaci opłaty przygotowawczej oraz ponoszenia kosztów czynności windykacyjnych na poziomie określonym we wzorcu, naruszają interesy konsumenta oraz kształtują jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,

a tym samym stanowią klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. i należy uznać

je za godzące w równowagę kontraktową tego stosunku. Zaznaczyć także należy, że powódka nie wykazała, że postanowienia te były ustalane z pożyczkobiorcą indywidualnie. Skutkuje to ich bezskutecznością w zakresie wysokości opłaty przygotowawczej, a także opłat

upominawczo-windykacyjnych oraz ustaleniem, że nie wiążą one pozwanego.

Za zasadne Sąd Okręgowy uznał zarzuty powódki w zakresie w jakim odnosiły się one do opłaty administracyjnej w wysokości 15 złotych miesięcznie. W ocenie Sądu Okręgowego opłata ta jest ustalona na poziomie odpowiadającym rzeczywistym kosztom ponoszonym przez przedsiębiorce w związku z obsługą pożyczki. Na marginesie zaznaczyć należy, że Sąd I instancji doszedł do podobnych konstatacji (jakkolwiek uczynił to na kanwie rozważań pod kątem nieważności postanowienia) – wskazał, że niewielka nominalnie wartość nie służyła obejściu przepisów o odsetkach maksymalnych – jednak z nieznanymi przyczynami kwoty odpowiadającej tej opłacie nie zasądził, nie uzasadniając oddalenia powództwa w tym zakresie.

W ocenie Sądu Okręgowego miesięczna opłata w wysokości 15 złotych za administrację pożyczką, na którą składały się koszty związane z obsługą konta, monitorowaniem terminowości wpłat, obsługą wniosków klienta, usługą contact

center oraz wysyłką komunikatów SMS jest uzasadniona. Dlatego też Sąd Okręgowym, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił wyrok Sądu Rejonowego w zakresie, w jakim oddalone zostało roszczenie o kwotę 30 złotych opłaty administracyjnej.

Ponieważ wskutek zasądzenia dodatkowych 30 złotych na rzecz powódki uległ zmianie stosunek w jakim wygrała ona proces, Sąd zasądził również na rzecz powódki dodatkowo kwotę 5,20 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu przed Sądem I instancji. Powódka wniosła

o zasądzenie 1 425,74 złotych, a zasądzono na jej rzecz w sumie 857,74 złotych (827,74 + 30,00), a więc wygrał sprawę w około 60 %. Dlatego też pozwany, zgodnie z art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. powinien ponieść 60% kosztów postępowania w I instancji. Łączne koszty wyniosły 227 złotych, a więc pozwany powinien zwrócić powodowi kwotę 136,20 złotych.

Koszty postępowania przed Sądem Okręgowym wyniosły 210 złotych i złożyły się na nie: opłata od apelacji w wysokości 30 złotych oraz koszty zastępstwa procesowego powoda w wysokości 180 złotych ustalone na podstawie § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U., poz. 1804) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U., poz. 1667). Całość kosztów postępowania w niniejszej sprawie obciąża powoda. Postępowania w drugiej instancji powód przegrał w około 95 %, zgodnie zaś z art. 100 zdanie drugie k.p.c. Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczej części swego żądania.